

7.9.2017 Delo

Stran/Termin: 16

Naslov: Milina in bolečina ter ljubezen in smrt slehernika

Naklada: 35.475,00

Avtor: Peter Rak

Površina/Trajanje: 513,03

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: POROČILO

Gesla: LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIBOR, MINORITSKA CERKEV, BARBARA JAMŠEK,

Milina in bolečina ter ljubezen in smrt slehernika

Lutkovno gledališče Maribor Nocoj premiera predstave *Besede iz hiše*

Karlstein Berte Bojetu - Boeta v režiji *Silvana Omerzuja*

»Bertini stavki utripajo kot krvni obtok, kot srce, kot pulziranje želje, ta obsesivni ritem pa bralca vrtoglavo potegne v magijo besede in zgosti čas v lepo in žarečo jezikovno magmo.« Tako je Boris A. Novak opredelil opus Berte Bojetu - Boeta, njeno delo *Besede iz hiše Karlstein* bo danes premierno uprizorjeno v **Lutkovnem gledališču Maribor**.

PETER RAK

Uprizoritev je povezana z dvema obletnicama: 30. obletnico izdaje istoimenske pesniške zbirke ter 20. obletnico prezgodnje smrti te izjemne slovenske pesnice in pisateljice. *Besede iz hiše Karlstein* so že doživele odrsko uprizoritev, leta 1984 je Damir Zlatar Frey pripravil predstavo, v kateri je med drugimi nastopila tudi avtorica, tokrat pa se je teksta lotil režiser Silvan Omerzu. Po njegovih besedah je bilo za dešifriranje njene precej abstraktne in hermetične poezije ključno osebno poznavanje pesnice, saj je v njeni liriki veliko avtobiografskih elementov, ki jih je mogoče prepoznati šele po številnih branjih in natančnem sestavljanju miselnih in simbolnih drobcev.

Enako je pristopil tudi do dela z igralkama **Barbaro Jamšek** in **Vesno Vončina**. Pesniška zbirka, razdeljena na dele *Gospod, Sestre*

in *Hiša*, je sicer koncipirana pod skupnim lirskim subjektom *Josefine*, vendar je ta v dramatisirani predlogi razdeljen na dve telesi, ki po besedah dramaturginje Brine Klampfer orisujeta svet, v katerem je vsak slehernik zaznamovan in nemočen pred svojo usodo ter višjo silo, ki upravlja njegovo bolečino in milino, ljubezen in smrt.

Zven materiala

Prav te teme zaznamujejo tudi poetiko režiserja Omerzuja. *Besede*, ki dobesedno uhajajo iz hiše kot utrinki, ideje, asociativna polja in se potem sestavljajo v zapletene svetove simbolov in pomenov. *Hiša* je prispodoba univerzuma, simbol, ki je razumljen kot »ženski«, saj pomeni zavetje, ognjišče. Lahko pa predstavlja tudi posameznikovo telo, notranje bitje, saj prostori simbolizirajo razna duševna stanja in razpoloženja, obenem pa simbolizira družbeno zaprtost in brezizhodnost.

»V osnovi sem likovnik, zato sem si pri prebiranju pesmi najprej ustvaril vizualno podobo, nato pa začel plesti mrežo z gledališkimi elementi,« je dejal Omerzu, ki je tudi avtor likovne podobe. Kljub nastopu igralk so v ospredju lutke, in to ne samo v stvarni in simbolni pojavnosti, v svojem slogu je režiser izpostavil tudi tako imenovani zven materiala, torej sozvočje materialnih elementov, ki imajo vsak svoj zven. Ikonografija je zelo bogata in kompleksna,

v ospredju je ptič – kot simbol svobode in brezmejnosti, a tudi zaznamovanosti, torej nečesa, kar te določa in omejuje. Igralki sta študij predstave ocenili kot zelo zahteven, saj se je bilo treba intimo identificirati z liki, pri čemer je bil vsaj toliko kot precizna študioznost pod vodstvom režiserja pomemben intuitiven pristop, na podlagi katerega je mogoče »zgodbo« ponotranjiti.

Priklicevanje starodavnosti

Predstava v **Minoritski cerkvi**, ki je nastala v sodelovanju z umetniškim društvom Konj in Umetnostno galerijo Maribor, je svojevrsten hommage Berte Bojetu - Boeta. Brina Klampfer je poudarila, da je pesnico vse življenje spremljala svojevrstna razdvojenost. Judinja po očetu, ki jo je zapustil, zaznamovana z materinim odhodom v zapor, kristjanka po materi se je vse življenje borila in iskala izgubljeno identiteto. Nikoli judinja, saj judje vero prevzamejo po materi, vendar v nenehnem iskanju svojih judovskih korenin, saj si je ustvarila osebno mitologijo zgolj na podlagi nekaj stavkov, ki jih je mati izrekla o očetu.

Ta razcep in dvojnost v *Besedah iz hiše Karlstein* izrazi s tonom žalostink, z invokacijskim govorom, molitvami, ki s figurami ponavljanja dajejo občutek vsečasnosti in v ritimizirani obredno-himnični govoric priklicujejo starodavnost mita in mitsko časovnost.

Dve igralki v vlogi Jozefine FOTO BOŠTJAN LAH